

Definiții. Capcane lingvistice.

1. Definiții. Ce sunt definițiile? De ce este important să definim corect?
2. Tipuri de definiție.
3. Erori de limbaj.

1. Definițiile

- 1.1 Definiția definiției.
- **Definirea** este operația logică prin care se specifică elementele necesare și suficiente pentru identificarea unică a unui termen sau obiect.

Definiția este rezultatul aplicării/ realizării operației de definire.

esență – mulțime de proprietăți care determină în mod unic un obiect.

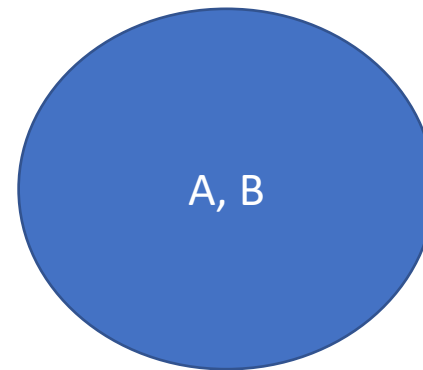
- esență – necesitate

Ceva este necesar pentru altceva dacă face parte din esență (Kit Fine);

Ceva este necesar pentru altceva dacă în absența primului, al doilea lucru nu mai există. (definiția clasică a necesității).

Esența e o proprietate necesară, care permite identificarea unică. Absența proprietății esențiale duce la pierderea identității prezumate a obiectului în cauză.

1.1 Definiția definiției.

Componente:

Definiendum – termenul de definit, *definitul*.

Definiens – ceea ce definește, *definitorul*.

Relația de definire – marcată de obicei printr-o formă a verbului „a fi”.

$A = (\text{id}) B$ (raportul de identitate).

ex.

autovehicul - orice vehicul echipat cu motor de propulsie, utilizat în mod obișnuit pentru transportul persoanelor sau mărfurilor pe drum ori pentru tractarea, pe drum, a vehiculelor utilizate pentru transportul persoanelor sau mărfurilor. Vehiculele care se deplasează pe șine, denumite tramvaie, precum și tractoarele agricole sau forestiere nu sunt considerate autovehicule. Troleibuzele sunt considerate autovehicule.

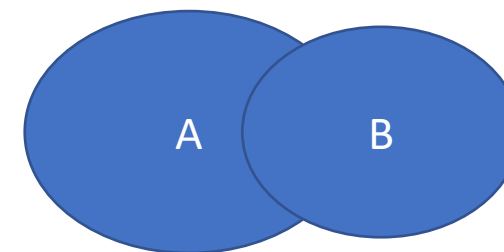
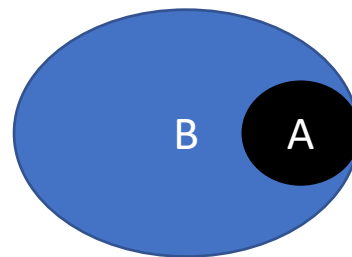
Ion Barbu = Dan Barbilian;

Samuel Clemens = Mark Twain

1.2. Definiția corectă

- O definiție corectă respectă următoarele legi:
- L1: Definiția este **afirmativă**. Adică ea ne spune ce este definitul, nu ce nu este. (excepție fac termenii negativi- indică lipsa a ceva).
- L2: Definiția **nu** este **circulară**. (definitorul nu presupune că definitul este deja cunoscut, sau nu antrenează în propria sa definiție definitul.)

1.2 Definiția corectă

- L3: Definiția este **adecvată**. Adică ea **nu** este nici prea **largă**, nici prea **îngustă**.
- Aici ne uităm la raportul dintre definiendum și definiens. Potrivit definiției operației de definire, între cele două elemente trebuie să existe un raport de identitate, nu de subordonare, cum ar fi cazul dacă definiția ar fi prea largă sau prea îngustă.

Ex. :

1.2. Definiția corectă

- L4: Definiția trebuie să fie **clară** și **precisă** (vezi și erorile de limbaj). Cu alte cuvinte, ea **nu** trebuie să fie **obscură**.
- Deci, limbajul metaforic este și el exclus (vezi și erorile de limbaj).
 - L5: Definiția trebuie să fie consistentă. Ea nu intră în contradicție cu corpul de enunțuri deja acceptate ca fiind adevărate

Aplicații

- Definiții care încalcă reguli

1.2 Definiția corectă. De ce?

- Care sunt principalele funcții ale definiției?

- Există vreo diferență între explicație și definiție?
- relația cauzală vs. explicativă

2. Tipuri de definiție

- De regulă, obiectul definiției este constituit de **termeni**.
- **Termenul** este o expresie din limbaj, alcătuită din unul sau mai multe cuvinte, care referă la un obiect (luat în sens logic). c . lingvistică
- **Referentul** este obiectul desemnat de termen. Setul de obiecte la care referă un termen = **extensiune**. Vezi și **intensiunea**. c. ontologică
- **Conceptul** asociat unui termen = ceea ce noi înțelegem prin termen. Are numeroase forme lingvistice, însă e vorba despre aceeași idee.
- c. cognitivă

2. Tipuri de definiție

1) după scop:

- **Stipulative** (abrevieri, termeni noi, termeni cu alt sens decât cel uzual);
 - D.N.A. = Direcția Națională Anticorupție (acronime);
 - Fie $x \in \{1,2,6\}$.
- **reportive** (sau lexicale, ale cuvintelor);

2. Tipuri de definiție

- de precizare (s+r, clarificare; vezi simbolul * de la concursuri, promoții 😊☐);
- Vezi poza 1 stick

- *reale (ale obiectelor ca atare, nu ale termenilor).
- Persuasive: dirijarea sensului unui termen cunoscut, care are o anumită conotație (pozitivă/ negativă) în așa fel încât să fie evitate unele interpretări.

Ex. cu xenofobia și definirea naționalismului în așa fel încât să nu existe suprapuneri. Habotnicie vs. religiozitate etc.

2. Tipuri de definiție

- II) după procedura de definire

- Prin **gen proxim și diferență specifică**;

Calul (*Equus caballus*) este un mamifer erbivor copitat de mărime considerabilă, fiind una dintre cele șapte specii moderne ale genului *Equus*. Face parte din ordinul *Perissodactyla*, familia *Ecvidee*.

Basmul este o specie a genului epic în proză, cu dimensiunea între roman și schiță în care personajele iau parte la acțiuni fantastice, e prezentă lupta dintre bine și rău, cu victoria binelui, și orientare.

- Prin **ostensiune** (indicare);

Aceasta este o roșie.

- prin **sinonimie etc.**

„Burlac” înseamnă „bărbat necăsătorit”. enunț analitic (adevărat în virtutea înțelesului)

analiticitatea – proprietatea de a fi adevărat în virtutea conceptului -

- - Definițiile instrumentale/ operaționale – la ce anume e util definitul
- definițiile constructive/ genetice - arăt cum se produce un anumit fenomen, cum apare un anumit obiect etc.
- Creionul este un instrument de scris cu mină de grafit, învelită în lemn, plastic sau metal, folosit pentru desen, scris, notat, care arată astfel: (desenez creionul).
- definiția prin simplă enumerare: enumăr obiectele care intră în extensiunea definitului.
- pom fructifer= copac în genul mărului, părului, piersicului etc.

3. Erori de limbaj

Cum se produc aceste erori?

- abateri voite sau nu de la sensul literal al unui termen, creând confuzii, erori din partea auditorului/ interlocutorului.
- - implicatură conversațională/ implicație conversațional
- 3.1. Polisemia, ambiguitatea, vaguitatea

- **Polisemantic** vs. univoc // context.

În cazul în care contextul nu lămurește care sens al termenului este folosit, apare **ambiguitatea**.

Ambiguitatea înseamnă, în primă instanță, posibilitatea de a da mai multe interpretări coerente, din care niciuna nu este privilegiată/ evidențiată de context.

Schimbarea sensului unui termen pe parcursul aceluiași discurs reprezintă și ea o formă de **ambiguitate**.

3. Erori de limbaj

- Ambiguitatea poate apărea și la nivel sintactic: **ambiguitate structurală/ amfibolie**.

Am văzut-o venind de departe.

- Evitarea ambiguității prin:
 - ☐Indicarea sensului avut în vedere;
 - ☐Definirea termenului;

3. Erori de limbaj

- **Vaguitatea** apare în cazul termenilor în a căror aplicabilitate vorbitorii pot să nu cadă de acord.
- Frecvent: bun, frumos, corect, tânăr, bătrân, chel*.
- *Plecând de la termeni vagi precum chel sau înalt, filosofii antici au formulat ceea ce poartă denumirea de „paradox al grămezii” sau „soriți”.
- De câte fire de nisip e nevoie pentru a forma o grămadă?
- Câte fire de par trebuie să aibă cineva pentru a fi chel?
- De la ce înălțime nu mai ești înalt?

3. Erori de limbaj

- Evitarea vaguității:
 - ☐ înlocuirea termenilor vagi cu unii preciși;
 - ☐ utilizarea definițiilor de precizare.

Alte tipuri de paradoxuri

- Această propoziție este falsă.
- Tarski, „Conceptia semantică a adevărului”; distincția dintre limbaj-obiect și metalimbaj;
- utilizarea a unui termen și menționarea lui (Russell)
- **autoreferențialitatea**
- Un cretan spune că toți cretanii sunt mincinoși.
- Barbierul din sat care îi bărbierește pe toți bărbații care nu se bărbieresc singuri se bărbierește pe sine?
- **relația parte-întreg (mereologie)**

3. Erori de limbaj

- 3.2 Atribuirea de conotații emoționale inadecvate (vezi și *def. persuasivă*)
- **Distorsiunea:** greșeala ca oportunitate de învățare.
- **Schimbarea sensului** termenului în mijlocul discursului. echivocație
- **Citarea în afara contextului.**

3. Erori de limbaj

- 3.3 Erori categoriale

- **Reificarea**

Istoria își va spune cuvântul.

- 3.4 Lipsa de conținut

- - eșec în lămurire, precizare, clarificare, definire etc. Circularitate, uneori. Alteori, trivialitate.

3. Erori de limbaj

- 3.5 Limbajul sofisticat (*gobbledygook*, Maury Maverick, 1944) – discurs complicat, alambicat, saturat de termeni științifici.
- Harry Frankfurt - *On Bullshit* :)

- Din punctul meu de vedere, a fi un bun familist înseamnă nu doar a fi căsătorit, ci și a avea copii... Nu ești un om complet fără să crești un copil și consider că mai ales acea afirmație pe care a făcut-o, să spunem din greșeală, dar ea rămâne în spațiul public, și anume, că neinvestind în educația copiilor a investit în imobiliare, dl. T practic a spus ceea ce gândea, că, într-un fel, pune mai mult preț pe investiția în imobiliare decât în educația copiilor. X este un bun familist, este căsătorit, are un băiat, are o fetiță și sunt convinsă că-și mai doresc copii și eu le urez, ca mamă deja a trei copilași, să mai aibă.

Importanța clarității în dezbateri

- 1) demonstrație vs. argumentare;
- 2) dezbateri- formă de argumentare
- Aplicație:
- <https://www.hotnews.ro/stiri-esential-25098365-referendum-tvr-sunteti-acord-obligativitatea-certificatului-verde-covid-19-pentru-anumite-categorii-profesionale-livevideo.htm> - așa nu! :)
- https://www.youtube.com/watch?v=8qNS6k_O4bQ&t=600s (min. 10:00)